

Sundsvalls kommun  
skolan@sundsvall.se

2019-05-16  
1 (22)  
Dnr-2018:11121

# Beslut

---

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid  
Sundsvalls Gymn. Västermalm 5 i Sundsvalls  
kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sundsvalls Gymn. Västermalm 5 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

## Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

## Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sundsvalls Gymn. Västermalm 5 i följande utsträckning:

### *Rektors ledarskap*

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ännu tydligare följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat och resultat av värdegrundsarbetet så att det omfattar alla kurser och alla lärare och fokuserar på helheten.

### *Undervisning*

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna tillsammans med elevhälsan hittar former för att anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar och behov så att de ges möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Detta är särskilt viktigt för eleverna på fordons- och transportprogrammet.

#### *Trygghet och studiero*

Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

#### *Bedömning och betygssättning*

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i hög utsträckning*.

#### *Uppföljning*

Huvudmannen ska senast den 25 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till [skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se), , eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 90304 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:11121) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömningar

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

### Rektors ledarskap

#### Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att i viss grad följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat men detta arbete behöver utvecklas så att det omfattar alla kurser och alla lärare och även fokuserar på helheten. Skolenhetens jämställdhetsarbete behöver också få en tydligare styrning och ledning.

#### *Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet*

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget. Rektor är ny sedan höstterminen 2018 och leder två olika programarbetslag, vart och ett med olika utmaningar och utvecklingsbehov. Det framkommer i dokumentation och intervjuer att det finns olika forum där lärare möts och det finns möjlighet dela med sig av kunskaper och lära av varandra. Både lärare och elevhälsa framhåller att det blivit en tydligare styrning kring arbetet i arbetslag och ämneslag med den nya rektorn. Det finns en agenda för vad som ska diskuteras och rektor deltar och leder arbetet. Teknikarbetslaget är ett stort arbetslag och för att underlätta och samordna arbetet finns olika grupper med olika ansvarsområden. Ett exempel är "strategigruppen" som är närmast underställd rektorn och vars uppgifter bland annat är att utgöra en länk mellan rektorn och arbetslagets olika delar samt att arbeta med utvecklingsfrågor som rör programmet. Ett konkret arbete som påbörjats på teknikprogrammet är att öka studieron och i samband med det har gemensamma regler kring klassrumssituationen tagits fram. Dessa regler ska tillämpas av alla lärare. Rektor har också fattat beslut om att minska antalet elever i undervisningsgrupperna på teknikprogrammet som ett led i att öka lärarnas möjligheter att hinna stötta de elever som behöver det. Fordons- och transportprogrammet har olika inriktningar och där arbetar rektorn mycket med både frågor som rör helheten av programmet och utvecklingen av de olika inriktningarna. Exempelvis att ansluta programmet till motorbranchcollege och att utveckla undervisningen så att den stöttar och anpassas efter elevers olika behov. Rektorn följer också det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) genom regelbunden dialog med lärarna och skolan genomför kompletterande handledarutbildning för att säkerställa elevernas lärprocesser. Representant från elevhälsan deltar i arbetslagsmöten och det

finns också möjlighet för lärare att träffa den samlade elevhälsan kring elevärenden en gång i veckan.

Rektorns intention med det pedagogiska arbetet finns beskrivna i en ledarplan för respektive program, "Ledarplan med fokus på det pedagogiska ledarskapet". I denna finns mål på kort och lång sikt beskrivna, vilka handlingar som ska bidra till att målen nås och hur dessa ska följas upp. Överenskommelser med respektive arbetslag görs för kortare perioder och följs sedan upp tillsammans. Dessa planer blir på så sätt ett styrmedel och kan ha god effekt på utveckling och organisation av det pedagogiska arbetet.

Det framkommer vidare vid granskningen att rektorn i begränsad utsträckning ser till att obehöriga och nyanställda lärare får en planerad introduktion och kännedom om skolans/skolenhetens arbets- och förhållningssätt. Rektor och lärare känner inte till om det finns någon skolövergripande generell rutin för nyanställda men tror att det finns ett informationstillfälle för de lärare som ska vara mentorer för en klass i början av läsåret och att nyanställda kan få ta del av denna introduktion. Lärarna uppger att i de fall det kommer nya lärare så är det upp till arbetslag och ämneskollegor att ta hand om och hjälpa dem efter bästa förmåga. Skolenheten har dock relativt god lärarbehörighet enligt Skolverkets redovisning från läsåret 2017/18<sup>1</sup> och både lärare och rektor uppger att det inte är så ofta som de behöver ta hand om nya eller obehöriga lärare.

#### *Rektors styrning av skolans jämställdhetsarbete*

Granskningen visar att rektorn leder och styr skolans arbete med jämställdhet i begränsad omfattning. Vid intervjuer med lärare och rektorn framkommer att det inte finns något strukturerat arbete eller någon utarbetad plan kring jämställdhetsfrågor inom enheten. Det framkommer däremot att det genomförs flera olika insatser som fokuserar på att få en ökad jämvikt i antalet kvinnor och män inom programmen. Både teknikprogrammet och fordons- och transportprogrammet har en överrepresentation av män men det pågår arbeten som syftar till att locka fler kvinnor att söka programmen. På teknikprogrammet finns "FLIT" – "flickor och teknik" som är ett

---

<sup>1</sup> Enligt Skolverkets databas, siris.se uppgick andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne till 92,6 % för skolenheten. Detta kan jämföras med 80,6 % för riket.

gymnasiearbete där elever från årskurs 3 åker ut i högstadieskolor och marknadsför teknikprogrammet och att det är roligt med teknik. På fordons- och transportprogrammet anordnas "Pröva-på-kvällar" för kvinnor, också i syfte att marknadsföra programmet och locka fler kvinnliga sökanden. Genus- och jämställdhetsaspekter behandlas till en del inom ramen för vissa kurser som till exempel samhällskunskap, svenska, vissa tekkurser på teknikprogrammet och yrkeskurser inom transportinriktningen. Lärarna ger exempel på att de lyfter fram kvinnliga tekniker och diskuterar deras insatser, att de har ett genusperspektiv i val av böcker och läromedel och att genusfrågor diskuteras utifrån lön och yrkesval inom olika branscher. Rektorn och lärarna uppger att branschen är föregångare vad gäller jämställdhetsfrågor och att eleverna oftast möter en modern syn på sina APL-platser. Fordons- och transportprogrammet har också anställt kvinnliga yrkeslärare inom både fordonsinriktningarna och inom transportinriktningen. Inte minst inom transportinriktningen har det bidragit till att locka fler kvinnor till programmet och en breddning av diskussionerna enligt lärarna. Utöver dessa insatser finns inget planerat strukturerat arbete enligt rektorn. Eleverna berättar i intervju att de upplever att de behandlas lika och att förväntningarna är desamma oavsett om man är kille eller tjej. Det framkommer dock något exempel som visar att fördomar ändå kan förekomma och drabba framför allt flickor på fordons- och transportprogrammet. Eleverna uppger också att diskussioner om jämställdhet, genus eller HBTQ-frågor inte förekommer så ofta på gymnasiet – det gjordes mycket mer under högstadietiden menar de.

#### *Rektorns ansvar för uppföljning och analys av undervisningen*

Av granskningen framgår att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att i viss grad följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och värdegrundsarbete. Rektorn har sedan hon började höstterminen 2018 samlat kunskapsresultat samt resultat från trivsel- och trygghetsenkäter som genomförts för de två programmen och gjort en första analys utifrån dessa. Rektorn har identifierat områden som behöver utvecklas och också genomfört åtgärder som syftar till ökad måluppfyllelse. Enligt rektorn finns ingen vana av att arbeta systematiskt med kvalitetsarbete på skolenheten. Det fanns, när rektor började, ingen samlad resultatuppföljning för enheten och ingen vana hos personalen att analysera resultat och utvärderingar. Nu finns en plan för hur personalen ska involveras och hur arbetet ska gå till enligt rektorn. Allmänna, obligatoriska kursutvärderingar, analys av betygsresultat och framtidsytande åtgärder på kurs- och programnivå som syftar till ökad måluppfyllelse är några exempel. I intervjuer med lärare framkommer också bilden av att det inte funnits något samlat, systematiskt arbete kring uppföljningar av resultat. I ämnesgrupper som genomför nationella prov, svenska, engelska, matematik, fysik, diskuteras visserligen bedömning och resultat men analysen är inte

alltid kopplad till program, kön eller har en framåtsyftande uppgift. Likaså är helhetsbilden av hur det ser ut på programnivå begränsad. Lärare uppger att när de tittat på resultat så har det mest handlat om lärarens egna kurser.

Skolverkets officiella statistik för läsåret 2017/18 visar att andelen elever med gymnasieexamen inom tre år på teknikprogrammet<sup>2</sup> var något lägre jämfört med genomsnittet för riket. För fordons- och transportprogrammet var skillnaden jämfört med riket betydligt större<sup>3</sup>. Bara drygt hälften av eleverna klarade en gymnasieexamen inom tre år. Detta har uppmärksammats av rektorn och i den analys hon gjort under hösten har hon också identifierat kurser med många F, bland annat matematik på fordons- och transportprogrammet, och inlett ett arbete för att öka måluppfyllelsen. I insänd dokumentation som bland annat innefattar klassvisa betygssammanställningar för nuvarande årskurs 2 och 3 på fordons- och transport programmet, kan Skolinspektionen konstatera att det finns fler kurser, både gymnasiegemensamma- och yrkeskurser, som har låg måluppfyllelse. Rektor uppger att hon ser ett behov av att analysera orsaker och utifrån det diskutera undervisning med alla inblandade lärare. Hon säger att hon inlett det arbetet i arbetslaget men att ett problem är att hon inte når så kallade "satellitlärare" (lärare som undervisar klasser inom fordons- och transportprogrammet men som tillhör ett annat arbetslag). Även om teknikprogrammet har relativt god måluppfyllelse finns även här ett behov av att analysera orsaker och följa upp undervisning och resultat på ett mer strukturerat sätt menar rektorn. En metod som införts i båda arbetslagen är en noggrann uppföljning av eventuella F-risker. I detta arbete är även elevhälsan inkopplad.

Sammantaget visar granskningen att skolenheten *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

---

<sup>2</sup> Andelen elever med gymnasieexamen inom tre år på teknikprogrammet vid Västermalmsskolan låg på 71,1%. Motsvarande siffra för riket var 76,2%.

<sup>3</sup> Andelen elever med gymnasieexamen inom tre år på fordons- och transportprogrammet låg på 53,6%. Motsvarande siffra för riket var 70,6%.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ännu tydligare följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat och resultat av värdegrundsarbetet så att det omfattar alla kurser och alla lärare och fokuserar på helheten.

Av läroplanen framgår att för att kvaliteten i skolans undervisning ska utvecklas krävs att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp, utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. En viktig utgångspunkt i skolans kvalitetsarbete är att rektorn har god kännedom om nulägesbilden på skolan. Det får rektorn genom att följa upp hur väl verksamheten fungerar.

Uppföljningen ska vara systematisk, kontinuerlig och löpande. Det innebär att den inte bara kan ske i slutet av en termin eller läsår och inte heller enbart bestå av personalens uppfattningar baserat på enstaka elevutsagor. Viktigt i arbetet med uppföljning är att olika resultat samlas ihop, bearbetas, för att kunna utgöra en grund för analys. Det är också viktigt att rektorn gör elever, lärare och övrig skolpersonal delaktiga i uppföljningsarbetet. När elever och personal känner sig delaktiga i arbetet sker förankring och ökad förståelse för verksamhetens problem, styrkor och behov av förbättringsarbete.

Enligt Skolinspektionen är rektorn på god väg i arbetet med att systematiskt följa upp och analysera skolenhetens resultat men att det på grund av att det sedan tidigare läsår saknats övergripande sammanställningar och i viss mån rutiner kring analysarbetet finns ett utvecklingsbehov i denna del.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ytterligare systematiserar uppföljningen av skolenhetens resultat så att det också finns sammanställningar av kunskapsresultat, resultat av enkäter om trygghet, studiero och upplevd trivsel för programmen inom skolenheten men också för de olika kurser/ämnen som ingår. Dessa sammanställningar ska sedan analyseras för att identifiera skillnader och variationer mellan exempelvis olika program, klasser, elevgrupper, kön, ämnen och lärare. Utifrån vad analysen visar kan rektor planera för utvecklingsåtgärder och fördela resurser. Delar av arbetet med uppföljning och analys bör ske i samverkan med lärarna och elevhälsan.

## Undervisning

### Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas

ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen är strukturerad, varierad och att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Undervisningen är också målfokuserad och eleverna görs i viss utsträckning delaktiga i undervisningen och sitt lärande. Eleverna stimuleras och utmanas också utifrån behov och förutsättningar men granskningen visar att arbetet med att anpassa både arbetssätt och innehåll utifrån elevernas förutsättningar och behov kan utvecklas. Vidare visar granskningen att eleverna till viss del får delta i planering och utvärdering av undervisningen.

### *Målfokus, struktur, variation och lärarstöd*

Granskningen visar att undervisningen är varierad och att eleverna på både fordons- och transportprogrammet och teknikprogrammet ges ett aktivt lärarstöd. Eleverna får prova på olika arbetsformer beroende på ämne och innehåll i undervisningen. I engelska kan till exempel samma område innehålla flera olika arbetssätt och uppgifter; gruppdiskussioner, film, skriva enskilt, i yrkesämnena på fordons- och transportprogrammet arbetar eleverna ibland i grupp och ibland enskilt. I yrkesämnena har eleverna också större möjlighet att röra sig mellan olika stationer och uppgifter vilket i sig skapar variation.

Undervisningen är strukturerad utifrån lektionsplaneringar och lärarna ger ramarna med tydliga start och stopp av lektionerna. Vanligt är att lektionerna inleds med att läraren går igenom ett nytt stoff eller vad lektionen ska handla om och påminner om planering och mål som finns på lärplattformen. Därefter får eleverna arbeta med olika övningar som syftar till att befästa kunskaperna. Under tiden de arbetar går lärarna

runt och förklarar, stöttar och hjälper. Vid Skolinspektionens observationer och av intervjuer med elever framkommer att lärarna är måna om att eleverna ska förstå och att eleverna får hjälp när de ber om det. Lektionerna har i de flesta fall en tydlig avslutning men däremot genomförs sällan sammanfattningar eller kortare utvärderingar av lektionens innehåll och arbete.

Vidare visar granskningen att den undervisning eleverna får överlag är målfokuserad och att lärarna utgår från läroplanen och det centrala innehållet i de olika kurserna. Syfte och kunskapskrav för olika moment inom kurserna presenteras alltid för eleverna men det varierar mellan programmen och mellan ämnen på vilket sätt detta görs. På teknikprogrammet läggs planeringar, mål och kunskapskrav för olika moment ut på lärplattformen och lärarna uppger att de också diskuterar med eleverna vad de betyder och varför det är bra att kunna. I de flesta ämnen används också kunskapsmatriser som ett led i att medvetandegöra eleverna om bedömningar. Eleverna på teknikprogrammet säger att de alltid, med något enstaka undantag, får veta vad som krävs och att de också lätt kan hitta den informationen om de behöver. På fordons- och transportprogrammet uppger lärarna också att de följer läroplanen och utgår från kursplanerna. I vissa ämnen läggs alltid mål och kunskapskrav ut i lärplattformen medan det i andra ämnen mer görs via böcker, blanketter eller samtal med eleverna. Eleverna på fordons- och transportprogrammet uppger att syftet och vad de ska kunna för olika betyg är tydligt i de flesta gymnasiegemensamma ämnena men att det är mindre tydligt i yrkesämnena. I "yrkesteknik-ämnena" får de oftast veta vad de ska göra för att "klara sig" och vad de behöver kunna för yrket, inte så mycket om hur de kan utvecklas och gå vidare. Det är mer: "Gör det här" uppger de. Lärarna i yrkesämnena säger att de pratar om syfte och kunskapskrav med eleverna och att det i alla fall tydliggörs i början av varje kurs. De menar dock att det är en grannliga uppgift att hålla eleverna uppdaterade eftersom det är många olika kurser på gång samtidigt.

#### *Elevers delaktighet och inflytande*

Granskningen visar att lärarna i flera ämnen ger eleverna möjlighet att reflektera över innehållet i undervisningen och till viss del över sitt eget lärande. I flera av de gymnasiegemensamma ämnena och även i yrkesämnena vid transportinriktningen på FT förekommer varianter av formativt lärande och bedömning där eleverna också är delaktiga. I svenska på teknikprogrammet får eleverna utvärdera sitt eget arbete och jämföra självbedömningar med lärarens bedömning. I samhällskunskap, historia och religion ställs ofta frågor som inte alltid har givna svar i syfte att träna eleverna i att tänka självständigt och jämföra sina uppfattningar med andras. Detta framkommer vid intervjuer med lärare och elever samt vid genomförda lektionsobservationer. I några

ämnen och under elevernas arbetsplatsförlagda undervisning (APL) får eleverna också skriva loggbok, både om arbetet men också om hur de tycker att det går. Loggboken blir på så sätt en del av att träna reflektion men också ett sätt att utvärdera och följa upp.

Däremot är elevernas möjligheter att delta i planering och utvärdering av undervisningen begränsade. Eleverna och lärarna ger exempel på olika påverkansmöjligheter de haft som till exempel att bestämma över i vilken ordning olika moment ska tas, om det ska vara skriftligt eller muntligt prov, val kring bok eller film och i fordons- och transportprogrammet att eleverna till viss del kan välja vilket "jobb" de vill ta sig an. Lärarna från transportinriktningen uppger att arbetet bygger mycket på bra relationer och att de försöker fånga elevernas idéer och också skapa verklighetsnära uppgifter och diskussioner. Ett annat exempel, från teknikprogrammet är att de, efter elevernas önskemål, har regler om att det inte får vara fler än två prov per vecka. En kurs som erbjuder stora möjligheter för eleverna att vara med och påverka utformning och innehåll är gymnasiearbetet som genomförs i årskurs 3 på alla program. Ett exempel från teknikprogrammet är en grupp flickor som genomför ett arbete, "FLIT" (flickor och teknik), som handlar om att informera om och marknadsföra teknikämnena och teknikprogrammet för flickor i årskurserna 8 och 9. Se även rubriken "*Rektors styrning av skolans jämställdhetsarbete*." sid 5. Utvärdering av undervisningen genomförs oftast i slutet av en kurs men om det sker och hur det görs är upp till varje lärare. Några lärare berättar att de brukar prata med eleverna fortlöpande om hur de upplever undervisningen och andra lärare har en utvärdering efter cirka 75 procent av kursen. Rektorn bekräftar ovanstående bild och säger att från och med vårterminen 2019 ska alla kurser utvärderas enligt en gemensam mall vilket kommer att underlätta analys och uppföljning för både lärare och skollledning.

#### *Individanpassad undervisning – stöd stimulans och utmaning*

Granskningen visar att undervisningen till viss del anpassas efter elevernas olika behov men att det inte sker systematiskt och genomtänkt i syfte att också höja elevernas måluppfyllelse. Granskningen visar också att teknikprogrammet och fordons- och transportprogrammet har olika utmaningar vad gäller behov och utformning av anpassningar. Lärarna säger sig ha höga förväntningar på alla elever på båda programmen och det finns flera exempel på hur de stöttar och uppmuntrar elever i undervisningen. Lärarna och elevhälsan uppger ändå att det finns elever som de har svårt att motivera och som inte når de kunskapsresultat som minst ska nås. På teknikprogrammet har man infört "arbetsstuga" 3 gånger per vecka som en stödåtgärd för elever som behöver det. Ett problem som de upplever är att det finns omotiverade elever som inte går dit fast de skulle behöva det. Även elevhälsoteamet menar att det

är svårt att nå elever som inte är motiverade. På teknikprogrammet finns också elever som är drivna och vill framåt och de behöver också utmanas och stimuleras enligt lärarna. En bra metod enligt några lärare att dessa elever får öva på att förklara för sina kamrater hur saker kan lösas. På fordons- och transportprogrammet finns också både intresserade och drivna elever och de som är mindre intresserade och motiverade. Lärarna uppger att de får utgå mycket från elevernas intressen och att de försöker hitta "jobb" som känns meningsfulla. Ett exempel är att en elev kan få ha sin egen bil på verkstaden och utifrån planeringen för kursen jobba med den. Andra exempel är att de arbeten som eleverna ska utföra i verkstad eller på körbana ska vara så verklighetsnära som möjligt. Det finns också samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen, till exempel i kursen matematik 1a, för att stärka elevernas motivation. Förhoppningen är att det ska leda till högre måluppfyllelse i kursen. Trots de insatser som görs ligger kunskapsresultaten för både teknikprogrammet och fordons- och transportprogrammet lägre än snittet för riket<sup>4</sup>. Enligt rektorn behöver kunskapen om hur extra anpassningar och särskilt stöd konkret ska genomföras bli bättre. Det finns en rutin om att lärarna ska anmäla till EHT-möten om det finns elever som det går tungt för men alla lärare gör inte det. Rutiner och dokumentation av anpassningar behöver tydliggöras och också följas upp för att säkerställa att de har effekt.

Skolverkets resultatredovisning för läsåret 2017/18 visar att särskilt fordons- och transportprogrammet har låga kunskapsresultat jämfört med riket. Enligt skolans egen resultatrapportering som Skolinspektionen begärt in för årskurs 2 och 3 av fordons- och transportprogrammet vårterminen 2018 finns många F-betyg både i gymnasiegemensamma ämnen och yrkesämnena. Orsakerna till att det ser ut så kan vara flera. Elevhälsan berättar att skolan alltid gör diagnoser i matematik, svenska och engelska när eleverna börjar årskurs 1 och de ser då att flera elever inte har de kunskaper som kan förväntas. Det blir svårt att hinna anpassa för alla dessa och samtidigt möta de elever som behöver utmaningar menar de. De är inte inblandade i hur undervisningen utformas uppger de utan fokus ligger för dem på de elever som behöver stöd. De tycker sig dock se att lärarna är mycket inriktade på att försöka

---

<sup>4</sup> Enligt Skolverkets officiella statistik för avgångselever på skolenheten (betygssatta i minst 2500 poäng) på fordons- och transportprogrammet låg genomsnittlig betygspoäng på 11,6. Detta kan jämföras med motsvarande siffra för riket 12,7. För avgångselever på teknikprogrammet låg genomsnittlig betygspoäng på 13,8. Detta kan jämföras med motsvarande siffra för riket 14,4.

hjälpa eleverna, "en del slår nästan knut på sig själva", men att det som görs inte är systematiserat och heller inte dokumenterat. De uppger att ett arbete har inletts för att hitta former för arbetet så att det också kan dokumenteras. För de elever som behöver särskilt stöd finns dock dokumentation och åtgärdsprogram.

Av insänd dokumentation och av intervjuer framkommer också att det kan finnas en koppling mellan låg måluppfyllelse och delar av undervisningsuppdraget för fordons- och transportprogrammet. Enligt rektorns egen analys som finns beskriven i ledarplanen "Ledarplan med fokus på det pedagogiska ledarskapet" behöver bland annat specialpedagogens arbete med att utreda och undanröja hinder i undervisnings- och lärmiljöer utvecklas. Specialpedagogen måste också vara ett stöd för undervisande personal vad gäller extra anpassningar. Rektorn menar vidare att fokus i alla diskussioner i arbets- och ämneslag ska vara undervisning och elevernas måluppfyllelse. Skolinspektionen vill i sammanhanget också erinra om kopplingen till förväntningar och hur väl lärare lyckas tydliggöra mål och kunskapskrav för elever som en framgångsfaktor för elevers lärande. Se avsnittet *Målfokus, struktur, variation och lärarstöd*.

Sammantaget visar granskningen att skolenheten i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området undervisning, men att utvecklingsområden finns.

#### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna tillsammans med elevhälsan hittar former för att anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar och behov så att de ges möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Detta är särskilt viktigt för eleverna på fordons- och transportprogrammet.

En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter de enskilda elevernas behov och förutsättningar. Det innebär att lärare bör ta reda på vilka behov och förutsättningar eleverna har och sedan anpassa innehåll och arbetssätt så att alla elever utmanas bästa sätt. Skolinspektionens ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en

medelnivå, lika för alla elever<sup>5</sup>. Det viktiga är istället att eleverna får möta en undervisning som läggs på en nivå så att den utmanar eleven utifrån var de befinner sig. Forskning visar att det centrala är att eleverna utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Det ställer krav på både tankemässiga utmaningar och på lärarstöd under lektionstid<sup>6</sup>.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna, rektorn och elevhälsan påbörjar ett arbete som syftar till att tydliggöra vilka behov av anpassningar som finns och med det som grund säkerställer att extra anpassningar utifrån elevernas behov genomförs i undervisningen. Att anpassa undervisningen har också en vidare betydelse – undervisningen ska anpassas för alla elever, det vill säga både för dem som har behov av extra hjälp och för dem som behöver utmaningar. Enhetens två program har olika behov så varje arbetslag behöver tillsammans analysera och komma fram till vilka olika typer av anpassningar som skulle kunna leda till högre måluppfyllelse för programmets elever. I det uppdraget ligger också att rektor, lärare och elevhälsa tillsammans tittar på undervisningen och diskuterar hur faktorer som förväntningar och tydliggörande av mål och kunskapskrav för eleverna påverkar undervisningen.

## Trygghet och studiero

### Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

---

<sup>5</sup> Skolinspektionen (2017) *Undervisning i NO- ämnen: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen.

<sup>6</sup> Skolinspektionen (2016a) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att skolenheten arbetar för att eleverna ska känna sig trygga och ha en lugn miljö i skolan och på sina APL-platser. Elevernas upplevelse av trygghet och studiero följs upp varje år och skolenheten arbetar sedan aktivt med resultaten. Som en följd av detta har rektor och lärare prioriterat studiero som ett utvecklingsområde för teknikprogrammet. En rad åtgärder har vidtagits för att tillförsäkra eleverna en lugn studiemiljö.

#### *Skolans arbete med att skapa trygghet*

Granskningen visar att skolan bedriver ett aktivt och systematiskt arbete för att skapa trygghet för eleverna. Skolan genomför regelbundet kartläggningar i form av enkäter, hälsosamtal och utvecklingssamtal som sedan ligger till grund för de åtgärder som sätts in. Vid samtliga intervjuer framkommer att eleverna överlag känner sig trygga, sedda och att de trivs på sina program. Rektorn berättar att tryggheten på APL-platserna också följs noggrant, dels via motorbranschens egna enkäter och dels genom samtal med lärare, handledare och elever. Handledarna genomgår en handledarutbildning och den arbetsplatsintroduktion som eleverna får stärker också tryggheten på arbetsplatsen. Enkäter och samtal med elever har ändå visat att det finns platser på skolan som eleverna upplever som mindre trygga. Dessa är framför allt kopplade till centralhallen och matsalen. Eleverna på teknikprogrammet och fordons- och transportprogrammet har de flesta av sina lektioner samt egna uppehålls- eller studierum samlade till andra delar av skolan och har därför sin tillhörighet och trygghet kring dessa. Enligt rektorn och elevhälsan är skolan väl medveten om att just centralhall och matsal kan upplevas som röriga och otrygga. Sedan ett år tillbaka finns därför två elevcoacher anställda vars uppgift är att befinna sig på dessa platser och fånga upp elever som inte befinner sig på lektioner och att skapa trygghet i skolans allmänna lokaler. Enligt rektorn, elevhälsa och flera intervjuade elever har elevcoachernas arbete bidragit till en tryggare miljö. Enligt rektorn kvarstår dock problem med matsalen som upplevs för liten och för trång och där konflikter lätt kan uppstå just på grund av detta. Beslut om att skapa fler sittplatser finns men har ännu inte genomförts.

Både Skolinspektionens enkät från år 2017 till elever i årskurs 2<sup>7</sup> och skolans egen enkät bekräftar bilden av att eleverna känner sig trygga. I skolans egen enkät svarade 90 procent av eleverna att de känner sig trygga och vid hälsosamtalen för årskurs 1 svarade 97 procent att de känner sig trygga i skolan. Rektor och elevhälsa berättar att lärarna på programmen är bra på att fånga upp om eleverna känner otrygghet eller om någon upplever sig kränkt och att den schemalagda mentorstiden bland annat används för samtal om dessa saker.

#### *Skolans arbete med att skapa studiero*

Granskningen visar att det bedrivs ett aktivt arbete för att skapa studiero som omfattar båda programmen och alla klasser inom skolenheten. Studieron följs upp genom en skolenkät och genom samtal med elever och lärare. Det finns en tillitsfull relation mellan elever och lärare på båda programmen och det i sig bidrar till en ömsesidig respekt som hjälper elever att vilja fokusera på skolarbetet. Det framkommer också av lektionsobservationer och intervjuer att det är god studiero på de flesta lektioner men att det i några elevgrupper och på vissa lektioner kan förekomma bristande studiero. Både Skolinspektionens enkät från höstterminen 2017<sup>8</sup> och skolans egen enkät (i december 2018) visade att eleverna, på framför allt teknikprogrammet, inte upplevde studieron som tillfredsställande. På grund av det har studiero nu lyfts som ett prioriterat område för teknikprogrammet och rektorn har tillsammans med lärarna inlett ett arbete för att förbättra studieron. Lärare och rektor berättar att de arbetar på flera olika sätt för att skapa en lugn miljö för eleverna. De ger exempel på att de infört nya regler som mobilförbud under lektionstid, och att bänkarna ska vara i par och inte flyttas runt. En gemensam strategi kring ett lektionsupplägg med tydlig start och avslutande sammanfattning, samt en extra satsning på studieteknik för att stödja framför allt elever i årskurs 1, är exempel på

---

<sup>7</sup> Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar, och pedagogisk personal och genomförs löpande med en tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://skolverket.se> under fliken "Tillsyn". Indexvärdet för området trygghet var 8,5 för skolenheten jämfört med 8,1 för Sundsvalls kommuns gymnasieskolor och 8,3 för riket.

<sup>8</sup> Samlat indexvärde för området studiero var 5,5 för skolenheten att jämföra med 5,5 för Sundsvalls gymnasieskolor och 6,0 för riket.

förebyggande arbete för att öka studieron. På fordons- och transportprogrammet förekommer exempel som att yrkeslärare ibland deltar i lektioner i gymnasiegemensamma ämnen eller att det ofta är två lärare på en större grupp i ett yrkesämne. Detta skapar mer lugn i vissa grupper och är samtidigt ett sätt att hinna hjälpa och stötta fler elever. Eleverna från båda programmen uppger att det oftast är bra studiero på lektionerna men att det kan variera beroende på elevgrupp och lärare. Lugnast är det med programmens egna lärare och i de fall läraren kan upprätthålla studieron i klassrummet genom att agera och visa att man följer de regler som finns.

Sammantaget visar granskningen att skolenheten i *hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero. Skolinspektionen rekommenderar skolenheten att fortsätta sitt aktiva arbete för att se till att insatserna ger effekt och att eleverna får studiero och en lugn miljö.

## Bedömning och betygssättning

### Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *hög utsträckning*.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att rektor analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen och årskurser samt mellan nationella ämnesprov och slutbetyg. Rektorn har en tydlig plan för hur arbetet och diskussionerna med betygssättande lärare ska gå till. Granskningen visar vidare att rektorn ger förutsättningar för lärare att samverka kring bedömning och betygssättning samt att lärarna använder sig av olika metoder för att kvalitetssäkra sina betyg.

### Rektorns analys av betygssättning

Granskningen visar att rektorn analyserar enhetens kunskapsresultat genom att bland annat jämföra betyg mellan kurser eller med resultat på nationella prov. Förutom den generella analysen av måluppfyllelse i olika kurser har rektorn analyserat betygsresultaten i vissa ämnen från föregående läsår. I den analysen har hon bland annat identifierat att lärare som inte tillhör programmet, så kallade "satellitlärare", tenderar att ha större skillnader i sin betygssättning i förhållande till lärare inom programmen. I vissa kurser kan betygsnivåerna ligga betydligt högre eller betydligt lägre jämfört med gruppens resultat i andra kurser eller i något fall jämfört med

provresultaten på det nationella provet. Utifrån de analyser som rektorn gjort har hon planerat för en tydligare modell för uppföljning och även fört diskussioner med några lärare om vad avvikelserna kan bero på.

Rektorn är också ämnesansvarig rektor för ämnet svenska på hela skolan. I ämneslaget sker analyser av nationella provresultat och diskussioner förs om eventuella avvikelser men rektorn menar att dessa diskussioner behöver utvecklas än mer. Hon uppger att hon har en tydlig plan för hur arbetet med analyser kommer att göras under vårterminen 2019, som är hennes första "riktiga" avstämningstillfälle vad gäller betygssättning, både med lärarna inom arbetslagen och lärarna i ämneslaget.

#### *Förutsättningar för likvärdig bedömning och betygssättning*

Av granskningen framgår att lärarna ges förutsättningar att samarbeta kring bedömning och betygssättning i syfte att verka för likvärdighet. Inom arbetslagen och inom olika ämnen bedrivs kollegiala samtal om kursinnehåll, planeringar, prov och bedömning av elevers kunskaper. På fordons- och transportprogrammet är kopplingen till branschen viktig och där ligger en utmaning i att väva samman yrkesämnenas kunskapskrav med de krav som branschen ställer. Enligt rektorn och lärarna utgår de från kunskapskraven och minst två lärare sambedömer elevernas resultat och färdigheter. I transportinriktningen har de dessutom infört speciella betygskonferenser för att skapa samsyn och en dag per år genomförs en betygskonferens i samarbete med andra transportskolor och branschen i syfte att kvalitetssäkra bedömningarna. Det arbetsplatsförlagda lärandet bedöms via trepartssamtal och dokumentation av elevernas arbete på arbetsplatserna. Inom teknikprogrammet samplanerar lärarna i flera kurser och har gemensamma prov under läsårets gång. Det förs kollegiala samtal om bedömningsfrågor främst på ämnesmötena som genomförs en gång per vecka men också kollegor emellan. Rektor menar dock att agendan för dessa möten kan styras hårdare till att gälla just bedömningsfrågor och likvärdighet.

För hela skolan gäller att det finns en rutin för bedömningen av de nationella proven. Alla nationella prov rättas och bedöms gemensamt. I alla ämnen utom matematik avidentifieras dessutom proven som ett led i att minimera risker för påverkan utifrån förväntningar. En del av proven (i engelska 5 och svenska 1) rättas också externt av studenter från Mittuniversitetet. Vid dessa bedömningstillfällen finns möjlighet att föra diskussioner om bedömningsfrågor och öka möjligheten för likvärdighet.

Sammantaget visar granskningen att skolenheten i *hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

**X** Veronica Bonivart Säfström

---

Beslutsfattare

Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

**X** Gunnel Olofsson

---

Föredragande

Signerat av: Gunnel Olofsson

I handläggningen av ärendet har även undervisningsrådet Agnetha Burström och juristen Caroline Rönnegård medverkat.

## Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

### Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:  
[www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se)

## Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 26 mars och den 28 mars 2019. Besöket genomfördes av Gunnel Olofsson och Agnetha Burström.

Västermalm är en del av Sundsvalls gymnasieskola belägen ca tre km nordväst om Sundsvalls centrum. Västermalmskolan är uppdelad i sex olika enheter. Denna granskning omfattar Västermalm 5 som innehåller teknikprogrammet (TE) och fordons- och transportprogrammet (FT). Detta läsår går närmare 400 elever på Västermalm 5. Fordons- och transportprogrammet har 118 (+ 15 yrkesintroduktion) elever varav 20 är flickor. Teknikprogrammet har 266 elever varav 67 är flickor. Skolenheten fick en ny rektor inför höstterminen 2018.

Läsåret 2017/18 hade 92,6% av lärarna på enhet 5 lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne.